ב״ה, ל׳ בסיון תשפ״ו
15 ביוני 2026
תיק מס׳ 86058

פסק דין

בעניין שבין	לבין
– התובע	– הנתבע
קבלן	**יזם**

א. הרקע העובדתי

התובע הינו קבלן אשר התקשר עם הנתבע לשם ביצוע מספר פרויקטים עבור מספר משפחות.
לפני כל עבודה ועבודה סוכם בין הצדדים שכרו של התובע מראש.
למעשה סכום התביעה הכולל עומד על סך של 76,210 ש״ח לא כולל מע״מ, ובסך הכל 89,927 ש״ח כולל מע״מ.
מתוך הסכום, מוסכם שהנתבע שילם לתובע סך של 5,000 ש״ח, כך שיתרת החוב, לטענת התובע, העומדת לדיון היא 84,927 ש״ח.
הדיון הראשון התקיים בפני בית הדין באמצעות ״זום״, וזאת בהסכמת הצדדים, ומטעמים שונים, בשל ימי מילואים בעקבות מבצע ״שאגת אריה״ ומלחמת חרבות ברזל. לדיון זה הופיעו שני הצדדים.
בדיון זה הודה הנתבע בעצם קיומו של חוב, אך טען מבלי להציג כל ביסוס לטענותיו, כי לשיטתו גובה החוב עומד על סך של 60,460 ש״ח (לא כולל מע״מ). כמו כן, טען הנתבע כי הוא מצוי בקשיים כלכליים קשים ובהליכי חדלות פירעון.
לשם בירור גובה הסכום המדויק ושמיעת ראיות הצדדים, קבע בית הדין דיון שני, אף הוא באמצעות ה״זום״, כדי להקל על הצדדים. הנתבע קיבל זימון כדין לדיון זה, אך סירב להתייצב אליו. בלית ברירה, ובהתאם להלכה ולחוק, התקיים הדיון השני במעמד צד אחד בלבד, וזאת לאחר שהוזהר הנתבע שיתקיים דיון ללא השתתפותו אם יסרב להגיע ולא ישתף פעולה.
סמכותו של בית הדין לדון במעמד צד אחד, נתונה לו מכוח שטר הבוררות ששני הצדדים חתמו עליו בפני בית דין זה, ובו (סע׳ 11) רשום:

> אם אחד מהצדדים ייעדר מהדיון שלא כדין, ולאחר שהתרו בו שעשוי להתקיים דיון בהעדרו, בית הדין יהיה רשאי לקיים

סמכות זו נתונה גם מכוח חוק הבוררות, תשכ״ו-1967, סע׳ 15 (א).
משנשלח זימון כדין והנתבע בחר במודע שלא להתייצב, ולאחר שבית הדין התרה בו מספר פעמים כי סירובו יביא לקיום הדיון בלעדיו, פעל בית הדין ע״פ סמכותו ההלכתית והחוקית. צד להליך בוררות אינו רשאי לפגוע בהליך השיפוטי או לעכבו על ידי היעדרות חד-צדדית, וסירובו להתייצב מאפשר לבית הדין לפסוק על סמך החומר המונח בפניו.

ב. טענות התובע

התובע מבקש לחייב את הנתבע במלוא סכום התביעה המקורי, בניכוי התשלום המועט שבוצע, ובתוספת הוצאות משפט ואגרת הדיון.

התובע טוען כי העבודה בוצעה במלואה, באופן טוב ובהתאם לתוכניות המוסכמות. לטענתו, הרצון של הנתבע להפחית מהסכום שסוכם נולד בחוסר תום לב, ורק לאחר שהתובע יידע אותו על כוונתו לתבוע אותו בדין תורה.

להוכחת טענותיו, הציג התובע בפני בית הדין התכתבויות והקלטות שמע רלוונטיות שניהל עם הנתבע לאורך התקופה.

ג. דיון

בית הדין בחן את כל החומר שעמד לפניו, את פרוטוקול הדיון הראשון (שהתקיים במעמד שני הצדדים) ואת הראיות, ההתכתבויות וההקלטות שהגיש התובע. בית הדין מצא לנכון לקבל את התביעה במלואה, וזאת מן הנימוקים הבאים:

1. מהראיות שהציג התובע עולה בבירור כי הנתבע הודה במלוא החוב. בהתכתבות מיום 26/01/26 כתב הנתבע לתובע מילים מפורשות: "סה"כ לפי חשבונית עיסקה 76,210". אמנם, באותה הודעה הוסיף הנתבע "הפחתות" שונות מטעמים של "עדכון מחיר", "איחור", "מדרגות שנשרפו" או השתתפות פועל מטעמו, אך להפחתות שרירותיות אלו לא צורף כל ביסוס או ראייה.

זאת ועוד, מההודעות המוקלטות עולה כי בתחילה הנתבע כלל לא הכחיש את גובה הסכום, הוא רק התחנן בפני התובע שייתן לו זמן להשיג כסף, לא ילחץ אותו, ואף הודה כי הוא מצוי בקשיים ולא יהיה בידו לשלם לו את כל הסכום כעת. רק בשלב מאוחר יותר, ככל שהתגבר הלחץ מצד התובע לקבל שכרו, החל הנתבע להעלות טענות בדבר הפחתת שכר מהפן המקצועי.

מבחינה הלכתית, אין חולק כי סוכם בין הצדדים סכום מסוים טרם תחילת העבודה. משנקבע השכר מראש והעבודה בוצעה, מעמדו של הקבלן הוא כמי שמוחזק בשכרו המובטח. אם המעסיק מבקש להפחית מהשכר המוסכם בטענה שהעבודה לא הייתה תקינה או לא הושלמה, נטל הראיה מוטל עליו במלואו, בבחינת "המוציא מחברו עליו הראיה" (משנה ב"ק ג יא ועוד). משבחר הנתבע שלא להתייצב ולא הציג כל ראיה לפגם בעבודות שנעשו, אין הוא מוסמך לעשות דין לעצמו ולהפחית מהסכום המוסכם.

2. בדיון הראשון הודה הנתבע בחלק מן החוב (בסך 60,460 ש"ח). מן הדין, מי שמודה במקצת הטענה מחויב שבועה מן התורה על שאר הסכום כדי להיפטר (שבועות לח ב), ואם אינו נשבע – מחויב לשלם את הכל (בבא מציעא צח א).

בימינו, מאחר שאין בתי הדין משביעים, נהוג לפדות את השבועה בתוספת תשלום ממוני. אולם, כאשר הנתבע מסרב במודע להופיע לדיון המשך ולברר את החוב, הרי הוא נידון כמי שמסרב להישבע. דינו של המסרב להישבע הוא שעליו לשלם את מלוא הסכום שתבעו ממנו.

התוספות (בבא מציעא צח א, ד"ה "מתוך") הבחינו בין המקרים בהם נאמר "מתוך שאינו יכול להישבע – משלם" לבין אלו שנאמר "שכנגדו יישבע וייטול". לדבריהם, כאשר המניעה להישבע היא עובדתית (כגון שאינו יודע את העובדות), אומרים "מתוך שאינו יכול להישבע משלם" והנתבע מפסיד. מנגד, כאשר הנתבע אינו מורשה להישבע מצד בית הדין (כגון שהוא חשוד על השבועה או מוחזק כגזלן), קבעו חכמים ש"שכנגדו יישבע וייטול", וזאת כדי שלא ינצלו לרעה את מצבו של

החשוד, יתבעו אותו תביעות על סכומים מופרזים וייאלצו אותו לשלם בדרך הודאה במקצת, כיון שהוא מנוע מלהישבע.

בנדון דידן, ברור לחלוטין שאין לומר "שכנגדו יישבע וייטול", אלא חל הדין "מתוך שאינו יכול להישבע משלם", שהרי המניעה אינה נובעת מחשד של בית הדין כלפיו, אלא מחמת סירובו של הנתבע לרדת לדין.

מעבר לכך, מן ההקלטות התרשם בית הדין כי התנהלותו של הנתבע תואמת את הרציונל ההלכתי שמאחורי דין מודה במקצת. ניכר כי מדובר במעסיק שנקלע למצוקה כלכלית, וכלשון חז"ל "אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו" – הוא חש אי נעימות לכפור בכל החוב מול מי שעמל ועשה עבורו עבודה בפועל (רש"י) ויודע את האמת כמותו (תוספות). על כן, בחר להודות בחלקו של החוב ומאידך לכפור בחלקו האחר כדי להפחית מעצמו את עול התשלום. התנהגות זו מחזקת את עמדת התובע ומערערת את אמינות טענות ההפחתה המקצועיות של הנתבע.

3. הנתבע טען כי הוא מצוי בקשיים כלכליים ובסכנת קריסה. בית הדין מבהיר כי טענות בדבר מצוקה כלכלית או הליכי חדלות פירעון אזרחיים אין בהן כדי לגרוע כהוא זה מעצם החיוב ההלכתי והמשפטי של החוב. תפקידו של בית הדין בשלב זה הוא לקבוע את הדין מצד האמת הממונית ולפסוק את גובה החוב, בעוד שאופן הגבייה והסדרי התשלומים יידונו בשלב אכיפת פסק הדין.

למעלה מן הצורך, בית הדין מוצא לנכון להבהיר כי גם לו יתברר שהנתבע מצוי בהליך חדלות פירעון רשמי, אין בכך די כדי לפוטרו מחובתו ההלכתית לפרוע חובו.

ע"פ דין תורה חוב ממוני אינו נמחק לעולם. ראיה לדוגמא, מדין עבד עברי הנמכר בגנבתו, שם פסק הרמב"ם (הלכות גניבה, פרק ג', הלכה יד) שאפילו עבד שיצא לחופשי בשנה השביעית, אם היה חובו גדול מדמיו, אין החוב נמחק אלא: "ושאר הקרן עם הכפל עליו חוב עד שיצא בשביעית ויעשיר וישלם".

סיעת פוסקים רחבה, ובראשם שו"ת חלקת יעקב (חושן משפט, סימן לב), קובעת כי גם חוקי המלכות בעניין פשיטת רגל אין בהם כח לבטל מצוות התורה של "פריעת בעל חוב", וברגע שיוכל – חובתו האישית של האדם לפרוע את חובותיו. הדברים נכונים בפרט כשאין מדובר בהתנהלות מול "חברה בע"מ" אלא בהזמנת עבודה פרטית וישירה של הנתבע מול התובע (שו"ת תשובות והנהגות חלק ב', סימן תשא) שחלה אחריות אישית מלאה.

חמור מכך, המקרה שלפנינו בו הנתבע המשיך להעסיק את התובע כאשר הוא כבר מודע למצבו הכלכלי תוך שהוא מסתיר מידע זה מהתובע. יתרה מזו, כאשר התובע ביקש את כספו, טען הנתבע שעליו לבצע "תיקונים ושיפורים". התובע, מצידו, טרח ועמל שוב ושוב כדי להביא את העבודה לשביעות רצונו המלאה של הנתבע, בעוד שכל מגמתו של הנתבע הייתה אך ורק למשוך זמן.

בנסיבות מעין אלו של הטעיה מכוונת, פשוט לביה"ד שגם מי שסובר באופן עקרוני שיש תוקף לדינא דמלכותא בהליכי פשיטת רגל (אג"מ חו"מ ח"ב סימן סב) יודה במקרה מעין זה שהנתבע חייב לשלם את הכל.

ד. הוצאות משפט ואגרת בית הדין

על פי המדיניות ההלכתית של רשת בתי הדין 'ארץ חמדה-גזית' (חיוב בהוצאות משפט', תשע"ג), ברירת המחדל היא, שהצדדים מתחלקים ביניהם בתשלום אגרת בית הדין. אולם, במקרים מסויימים, לפי שיקול דעת בית הדין, יש לחייב את אחד הצדדים במלוא התשלום. חלק ממקרים אלו הם, כאשר בעל דין גרם לדיון שלא היה בו צורך, גרם להוצאות ברשלנות, או שלא שילם חוב ברור וכדו' (מדיניות הלכתית, שם, סעיף 4). מקרה זה עומד ללא ספק במצבים אלו, ולכן יש לחייב את הנתבע להשיב לתובע את מלוא אגרת בית הדין, על סך 1,700 ₪ ששולמה על ידו.

ה. החלטות

א. תביעתו של התובע כנגד הנתבע מתקבלת במלואה.

ב. הנתבע חייב לשלם לתובע 84,927 ₪, בגין עבודתו. סכום זה כולל בתוכו את המע"מ.

ג. הנתבע חייב לשלם לתובע 1,700 ₪ בגין אגרת בית הדין.

ד. סך הכל, חייב הנתבע לשלם לתובע 86,627 ₪, וזאת בתוך 15 יום מהמועד הנקוב על פסק דין זה.

ה. לצדדים עומדת הזכות לערער על פסק הדין, בתוך 14 יום מהמועד הנקוב על פסק הדין.

פסק הדין ניתן ביום ל' בסיון תשפ"ו, 15 ביוני 2026.

בזאת באנו על החתום

_____	_____	_____
הרב עומר יוסף, דיין	הרב יהונתן ארנברג, אב"ד	הרב בעז רוזנטל, דיין